

Η εθνική δράση του αγίου Αμφιλοχίου της Πάτμου

/ Γνώμες

Άγιος Γέροντας της Πάτμου Αμφιλόχιος Μακρής

Η προσεκτική και άγια ζωή του έγινε μαγνήτης να συγκεντρωθούν γύρω του κοπέλες που επιθυμούσαν να ζήσουν τόν ισάγγελο βίο. Έτσι τό 1937 αποφάσισε να δώσει ζωή στό έρημητήριο τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκά που βρισκόταν στό νοτιοδυτικό τμήμα τοῦ νησιοῦ καί ἔχει ἐκπληκτική θέα πρὸς τόν κόλπο τῶν Κήπων, ἀφοῦ εἶναι χτισμένο στήν ἄκρη τοῦ βράχου. Τή χρονιά αὐτή μετά τίς ἀπαραίτητες διαδικασίες τό έρημητήριο ἔγινε γυναικεία Μονή ἀφιερωμένη στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου Μητρός τοῦ Ἁγαπημένου.

Στά υπάρχοντα έρειπωμένα κτήρια πού ανακαινίσθηκαν προστέθηκαν καί νέα καί στό χῶρο έγκαταστάθηκαν οί πρώτες μοναχές υπό τήν καθοδήγηση τῆς Γεροντίσσης Εὐστοχίας. Ἡ Μονή, πού πήρε μεγάλη πνευματική ανάπτυξη χάρι στο ἄγρυπνο καί ανύστακτο ενδιαφέρον τοῦ π. Ἀμφιλοχίου, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο κατά τήν Ἱταλική κατοχή, καθῶς οί μοναχές στήν προσπάθειά τους νά διατηρήσουν τήν Ἑλληνική γλώσσα ἱδρυσαν «κρυφά σχολεῖα» σέ ὅλους τούς συνοικισμούς τῆς Πάτμου καί παράλληλα ἀσχολήθηκαν μέ τή διδασκαλία τῆς στά μικρά παιδιά.

Ἡ ἐθνική του δράση

Τό 1923 τά Δωδεκάνησα περνοῦν στήν κυριαρχία τῶν Ἱταλῶν μέ πρώτο κυβερνήτη τόν Μάριο Λάγκο. Ὁ Ἱταλός κυβερνήτης τά πρώτα διατάγματα πού ἔβγαλε εἶχαν ὡς στόχο τήν ἀπόπειρα ἀλλοίωσης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης καί ἐξιταλισμοῦ τῶν Δωδεκανησίων. Σύμφωνα μέ διάταγμα τοῦ 1925, οί κάτοικοι θεωροῦνταν Ἱταλοί πολίτες, ἐνῶ τό 1926 ὁρίστηκε σχολικός κανονισμός βάσει τοῦ ὁποίου ἡ διδασκαλία τῆς ἱταλικῆς γλώσσας ἦταν υποχρεωτική, ἱδρύθηκε δέ Διδασκαλεῖο γιά τήν ἐκπαίδευση τῶν δασκάλων. Ἀπό τό 1929 γιά τήν ἄσκηση ἑνός ἐπαγγέλματος πού ἀπαιτοῦσε πανεπιστημιακές σπουδές, ἔγινε υποχρεωτική ἡ φοίτηση ἢ τουλάχιστον ἡ μετεκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο τῆς Πίζας· γιά νά διευκολύνει τή φοίτησή τους τούς ἔδινε ὑποτροφίες.

Παράλληλα, ἔγινε προσπάθεια νά ἀποδυναμωθεῖ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Στήν ἀρχή μέ διάταγμα τοῦ 1926 ἡ Ὁρθόδοξη ἐκκλησία ἔχασε τήν ἐποπτεία τῶν κοινοτικῶν σχολείων. Τό 1928 ἱδρύθηκε ἀρχιεπισκοπή τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας μέ ἔδρα τή Ρόδο κι ἀμέσως ἐνισχύθηκε ὁ ρόλος τῆς στήν ἐκπαίδευση. Τήν ἐποχή ἐκείνη στά Δωδεκάνησα ὅπως εἶναι φυσικό ἡ διδασκαλία στά σχολεῖα γινόταν στήν ἱταλική γλώσσα μέ ἀποτέλεσμα τά ἐλληνόπουλα νά κινδυνεύουν νά μή μιλοῦν τά ἐλληνικά.

Τό γεγονός αὐτό δέν ἄφησε ἀμέριμνο τόν π. Ἀμφιλόχιο. Ἡ ἐλληνική του συνείδηση δέν τοῦ επέτρεπε νά μείνει ἀδρανής γι' αὐτό ἀποφάσισε νά κάνει ὅ,τι ἔκανε ἡ ἐκκλησία κατά τήν τουρκοκρατία· ἱδρυσε κρυφά σχολεῖα.

Μέ τήν προτροπή του δημιουργήθηκαν σέ ὅλα τά νησιά κατηχητικά σχολεῖα στά ὁποία τά ἐλληνόπουλα μαζί μέ τήν ὀρθόδοξη κατήχηση διδάσκονταν τήν ἐλληνική γλώσσα καί τήν ἱστορία.

Οἱ Ἱταλοί κατακτητές, ἀντίθετοι στήν ἐκλογή του ὡς ἡγουμένου τῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καί ἐνοχλημένοι ἀπό τήν ἱδρυση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οί μοναχές τῆς ὁποίας σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία τοῦ Γέροντος θά

ἐργαζόταν «ἐν τῇ κοινωνίᾳ διὰ τὴν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἐξάσκησιν τῆς φιланθρωπίας», τὸν ἐξόρισαν στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα.(2)

Ἡ μακαριστὴ Παιδαγωγὸς Μαρία Πετρούτσου γράφει γιὰ τὴν περίοδο αὐτή:

«Συνδεθήκαμε ἰδιαίτερα μέ τὸν π. Ἀμφιλόχιο καθῶς συνεργαστήκαμε στό «Κρυφὸ Σχολεῖο» ὅταν τὸ 1937 ἡ Ἱταλικὴ Κυβέρνηση κατάργησε τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία καὶ στὰ σχολεῖα τὰ Ἑλληνόπουλα τῆς Δωδεκανήσου διδάσκονταν μόνο τὴν Ἱταλικὴ γλῶσσα.

Ὁ Γέροντας ὑπῆρξε τότε γιὰ μένα τὸ στήριγμα, ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ κι ὁ σοφὸς συμπαραστάτης. Ὅταν ἡ δική μου συνείδηση ἐπαναστατοῦσε γιὰ τὰ ὅσα ἤμουν ὑποχρεωμένη νὰ λέω ἢ νὰ κάνω στό δημόσιο τότε Σχολεῖο, ὅταν ἄγρια τρικυμία ἀναστάτωνε τὸ εἶναι μου, ἔτρεχα στό Γέροντα νὰ βρῶ ἀνακούφιση. «Δέν ἀντέχω ἄλλο, Γέροντα!», τοῦ ἔλεγα μέ λυγμούς, «θὰ παραιτηθῶ!». Ἐκεῖνος, μέ ἄκουγε ψύχραιμος, ἀλλὰ κατὰ βάθος ὑπέφερε μαζί μου. Μοῦ ἔλεγε: «Ἔ, ἔ! Νὰ παραιτηθεῖς, Μαρία! Νὰ μείνουν τὰ Ἑλληνόπουλα μόνα τους μαζί μέ τοὺς Ἱταλούς δασκάλους (ἤμουν ἡ μοναδικὴ ἑλληνίδα στό δημόσιο σχολεῖο). Ἐσύ θὰ ἡσυχάσεις κι ἐκεῖνα δέν θὰ βλέπουν πιά ἕναν ἄνθρωπο δικό τους νὰ βρίσκεται κοντά τους!». Ἔτσι, μέ βοηθοῦσε νὰ βλέπω τὸ βαθύτερο νόημα τοῦ σταυροῦ μου καὶ νὰ τὸν αἰσθάνομαι ἐλαφρύτερο. Ὅταν ἦταν ἀργία, πηγαινα μέ τὰ παιδιὰ στὴν ἐξοχή γιὰ νὰ μαζέψουμε χόρτα καὶ ἀγριολούλουδα, μέ σκοπὸ νὰ περάσουμε κι ἀπὸ τὴν Μονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ γιὰ νὰ τὸν συναντήσουμε, νὰ τὰ συμβουλέψει, νὰ τὰ ἐξομολογήσει. Ἡ Γερόντισσα τῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Εὐστοχία, μᾶς μάθαινε τραγούδια ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιεχομένου καὶ ἐκκλησιαστικούς ὕμνους. Μερικοὶ τοὺς ἔλεγαν ὅτι οἱ ἐπισκέψεις μας ἐκεῖ στό Μοναστήρι ἦταν ἐπικίνδυνο πρᾶγμα. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι δέν λογάριαζαν τίποτα.

Ἡ πατρίδα μας ὀφείλει πολλά στὸν Γέροντα τῆς Πάτμου, π. Ἀμφιλόχιο, γιὰ τὴ δράση του κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ἱταλικῆς κατοχῆς. Ὁ Γέροντας, ὅχι μόνο μέ τὴν ἵδρυση «κρυφῶν σχολείων» ἀλλὰ καὶ μέ τίς συμβουλές καὶ κυρίως μέ τὸ παράδειγμά του κράτησε ζωντανό τὸ ἐθνικὸ φρόνημα τῶν κατοίκων τῶν Δωδεκανήσων καὶ ἀναπτέρωσε τίς ἐλπίδες τους ὅτι σύντομα τὰ νησιά θὰ ἐνωθοῦν μέ τὴ μητέρα πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα.

Πολύ θλίβονταν ὅταν ἀντίκριζε ἀπὸ τὴν Πάτμο τὰ βουνὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὅπου ὑπάρχουν οἱ ἐπτὰ σβησμένες Λυχνίες τῆς Ἀποκαλύψεως, δηλαδή ἡ Ἔφεσος, ἡ Σμύρνη, ἡ Πέργαμος, τὰ Θυάτεια, οἱ Σάρδεις, ἡ Φιλαδέλφεια καὶ ἡ Λαοδίκεια. Ἡ μόνη Λυχνία ποὺ ἦταν ἀναμμένη ἦταν ἡ Λυχνία τῆς Ἀποκαλύψεως (στὴν Πάτμο).

Σέ ὁμάδα προσκυνητῶν εἶπε: «Ἔχουμε ἕνα ἀνεξόφλητο χρέος πρῶτα πρὸς τοὺς

κρυπτοχριστιανούς απέναντι οί όποίοι περιμένουν μέχρι τώρα κάτι από έμᾶς και δεύτερο στόν τουρκικό λαό ό όποίος στό σύνολό του μάλλον περίπου κατά τό 50% είναι Έλληνες έξισλαμισθέντες.

Ό π. Άμφιλόχιος πίστευε άκράδαντα πώς ή Ελλάδα μπορούσε νά παίξει σπουδαίο ρόλο στίς μέρες μας, διότι ή πανοπλία της είναι ή Όρθόδοξη πίστη μας ή όποία, μόνον αύτή, μπορεί νά δώσει ζωή στήν πεθαμένη πνευματικά Εύρώπη και στήν ταλαιπωρημένη Μικρά Ασία και όχι ό καλπάζων τεχνικός πολιτισμός.